

Vybrané faktory rozvoje čtenářské gramotnosti žáků – srovnání škol

Posouzení vybraných faktorů rozvoje čtenářské gramotnosti žáků vychází z porovnání situace 106 škol, které byly navštíveny během tematické prezenční inspekční činnosti. Žáci těchto škol dosáhli různé úspěšnosti v testu čtenářské gramotnosti na poměrně široké škále, což umožňuje zabývat se otázkou, zda se liší charakteristiky škol, jejichž žáci dosahují vyšší, respektive nižší úrovně čtenářské gramotnosti. Proto byly školy rozděleny na dvě poloviny¹⁹, a to prostřednictvím srovnání úspěšnosti jejich žáků s mediánem úspěšnosti všech základních, respektive středních škol – a faktory rozvoje čtenářské gramotnosti žáků byly následně hodnoceny pro dvě takto definované kategorie škol.

Nejvýznamnější rozdíly byly zaznamenány v charakteristikách průběhu výuky na středních školách, kdy se v hodinách škol, jejichž žáci dosahují vyšší úrovně čtenářské gramotnosti, častěji vyskytovaly především situace, kdy žáci vyvozovali informace, které nejsou přímo uvedené v textu, a kdy žáci posuzovali, zda či do jaké míry text naplňuje účel, s nímž ho četli. Obecněji pak platí, že žáci těchto škol byli častěji vystaveni situacím, které kladou vyšší nároky na jejich činnost (např. shrnutí textu, hodnocení obsahu textu, práce se spolužáky a další). V případě základních škol je význam těchto rozdílů nižší. Základní i střední školy, jejichž žáci dosáhli vyšší úrovně čtenářské gramotnosti, jsou také charakteristické vyšší aprobovaností výuky, zejména v českém jazyce.

V případě základních škol byly rozdíly mezi školami s vyšší a nižší úspěšností jejich žáků pozorovány také vzhledem k typům textů, se kterými žáci pracují. Takto žáci základních škol s lepšími dosaženými výsledky pracovali častěji se sadami různých textů k danému tématu či úkolu, zatímco žáci základních škol s horšími dosaženými výsledky pracovali častěji s texty z učebnice nebo čítanky. Pozitivně lze hodnotit skutečnost, že žákům základních škol s horšími výsledky byla častěji poskytována účinná podpora ze strany učitele. Konečně na základních školách s lepšími výsledky byla častěji zaznamenána přítomnost čtenářských koutků vybavených k četbě atraktivních knih a časopisů (inspirativní praxe).

Čtenářská gramotnost žáků – školní rok 2015/2016 a 2017/2018

Čtenářská gramotnost byla sledována a hodnocena také ve školním roce 2015/2016, přičemž hlavní závěry byly shrnuty v podobě tematické zprávy. Tato skutečnost umožňuje posoudit změny vybraných zjištění pro školní roky 2015/2016 a 2017/2018 (viz přehled těchto změn představený v tabulce č. 11).

¹⁹ Každá kategorie obsahuje celkem 53 škol se stejným podílem základních a středních škol v obou kategoriích.